

XIV PLENO DO CONSELLO DE COMUNIDADES GALEGAS

Galicia medra co retorno

RELATORIO DE RETORNO

Galego

11 e 12 de novembro de 2026 · *Río de Janeiro (Brasil)*

ÍNDICE

1. Introducción.....	3
2. Unha base sólida para seguir medrado.....	4
3. Galicia medra co retorno	5
4. Unha referencia internacional	5
5. O emprego, chave para o retorno	6
6. Acompañamento permanente.....	7
7. Estratexia Galicia Retorna 2023-26	8
8. Conclusións	13

GALICIA MEDRA CO RETORNO

1. INTRODUCCIÓN

A historia de Galicia non se pode comprender sen a emigración e o retorno, fenómenos que configuraron a nosa identidade e proxectaron Galicia máis alá das súas fronteiras. Hoxe, o regreso de galegos e galegas e da súa descendencia é unha prioridade para converter a terra de orixe tamén no seu proxecto de vida.

O retorno é unha oportunidade estratéxica ante o envellecemento, a baixa natalidade e a necesidade de poboación activa. Contribúe a rexuvenecer a estrutura demográfica, fixar habitantes e impulsar a actividade económica, tamén no rural.

As persoas retornadas achegan coñecemento, experiencia internacional e novas perspectivas. O seu regreso reforza o tecido produtivo, a innovación, o mercado laboral e a cohesión territorial. Galicia foi pioneira coa Estratexia Galicia Retorna, un modelo integral que facilita o regreso e acompaña a integración e o arraigamento. O retorno converteuse así nunha cuestión de país.

A Consellería de Emprego, Comercio e Emigración e o conxunto da Xunta de Galicia traballan de xeito coordinado para facer do retorno unha opción real e atractiva, con medidas de emprego, vivenda, formación, conciliación e acompañamento personalizado.

Falar de retorno é falar de oportunidades e futuro, incorporando o potencial da diáspora á Galicia que queremos seguir construíndo.

2. UNHA BASE SÓLIDA PARA SEGUIR MEDRANDO

Os avances dos últimos anos son froito, en boa medida, da Estratexia Galicia Retorna, que permitiu artellar unha resposta pública estruturada para facilitar o regreso, a acollida e a integración. Na fase final do actual período da Estratexia é momento de facer balance: avaliar o impacto das medidas, identificar acertos e melloras e aproveitar o coñecemento acumulado.

Esta avaliación debe partir da escoita das persoas retornadas, das potenciais beneficiarias e das entidades implicadas. Detrás dos resultados hai milleiros de historias de regreso, integración e reencontro familiar.

O contexto global, os perfís e as necesidades mudaron en relación co primeiro período da Estratexia, aprobada en abril de 2018, e tamén respecto do segundo período, aprobado en decembro de 2022.

Galicia conta xa cunha base sólida. Non obstante, cómpre comprobar se as respostas seguen sendo eficaces, reforzar o que funciona e adaptar as liñas que o precisen para a nova realidade. É tamén un exercicio de responsabilidade co país: garantir que o retorno siga sendo unha opción viable e atractiva significa ofrecer oportunidades reais ás persoas que queren regresar e, ao mesmo tempo, aproveitar o potencial da diáspora para contribuír ao desenvolvemento económico, social e demográfico de Galicia.

A experiencia acumulada nestes anos aconsella agora dar un salto cualitativo: pasar dunha política centrada en facilitar o retorno a unha política estrutural de atracción, acollida e permanencia de poboación e do talento, capaz non só de favorecer o regreso, senón tamén de crear as condicións necesarias para que as persoas retornadas poidan desenvolver e consolidar en Galicia o seu proxecto de vida.

O obxectivo debe ser, polo tanto, facilitar un retorno integral, áxil e exitoso, con oportunidades reais de emprego, emprendemento, vivenda, formación e participación social, convertendo o retorno nunha ferramenta estable para afrontar os retos demográficos e laborais de Galicia e contribuír ao futuro do país.

3. GALICIA MEDRA CO RETORNO

Galicia medra grazas ao retorno. En 2024 acadou un saldo migratorio positivo de máis de 30.000 persoas e preto de 8.500 galegos e galegas regresaron á súa terra, confirmando o carácter estrutural do fenómeno.

É tamén un retorno novo: o 57% das persoas retornadas teñen menos de 45 anos. Isto achega talento e capacidade produtiva, rexuvenece a poboación e impulsa novos proxectos vitais e empresariais.

O retorno xera ademais un efecto de atracción sobre familiares e outras persoas vinculadas á comunidade galega, mesmo sen nacionalidade española, apoiadas por redes xa asentadas que facilitan a integración.

Desde 2018 regresaron preto de 50.000 galegos e galegas e Galicia gañou máis de 140.000 habitantes grazas ao saldo migratorio positivo. Galicia consolídase así como terra de retorno e acollida.

O retorno suma poboación, talento e futuro. A primeira edición da Estratexia Retorna 2020, aprobada en abril de 2018, aspiraba a facilitar 20.000 regresos e superou as expectativas; a Estratexia Galicia Retorna 2023-2026 elevou o reto a 30.000.

4. UNHA REFERENCIA INTERNACIONAL

A Estratexia Galicia Retorna, a primeira de carácter integral de España, aprobouse en Galicia no ano 2018, froito do traballo transversal de todos os departamentos da Administración autonómica. Esta estratexia substituíu actuacións fragmentadas por unha planificación coordinada na que se integraron e reforzaron medidas xa existentes desde os anos 90, como as Axudas Extraordinarias ao Emigrante Retornado, que se foron adaptando progresivamente ás novas necesidades. Os seus resultados impulsaron a outras Administracións locais, autonómicas e mesmo estatais, a deseñar unha estratexia semellante para os seus ámbitos de responsabilidade.

Así mesmo, incorporáronse novas medidas, como as de apoio ás familias, con axudas de 1.000 euros por fillo ou filla ata o segundo e de 1.500 euros desde o terceiro e un 25% adicional para aquelas que se asenten no rural. En 2022 sumouse un complemento de 500 euros por unidade familiar para vivenda e gastos iniciais.

O emprendemento é outro eixo clave. As Axudas ao Retornado Emprendedor, activas desde 2013, permitiron impulsar máis de 1.000 proxectos empresariais de persoas retornadas, cunha contía base de 6.000 euros ampliable ata 10.000.

Estas medidas contribuíron tamén á incorporación de poboación en idade activa. Segundo o balance da Estratexia Retorna 2020, a idade media das persoas beneficiarias situouse nos 41,5 anos e o 49 % tiña menos de 40 anos.

As Bolsas Excelencia Mocidade Exterior (BEME) son, precisamente, unha das principais ferramentas para reforzar esta atracción de talento novo: case 2.000 mozos e mozas puideron completar a súa formación en Galicia dende a súa posta en marcha en 2017.

As BEME combinan formación de posgrao nas universidades públicas galegas con retorno, arraigamento e incorporación ao mercado laboral, consolidándose tras dez convocatorias.

As bolsas achegan entre 8.000 e 12.500 euros por curso completo, segundo a duración do mestrado. Na décima edición contan cun orzamento de 2,55 millóns de euros.

A demanda confirma o alcance do programa: en cada unha das últimas edicións rexistráronse máis de 600 solicitudes procedentes de 35 países.

A esta política súmanse as iniciativas de GAIN para captar e vincular talento investigador e profesional altamente cualificado, incluídas estadias temporais que achegan perfís estratéxicos ao ecosistema galego de innovación.

As bolsas de formación en hostalería para a poboación galega do exterior melloran a empregabilidade nun sector con demanda e favorecen un primeiro contacto profesional e persoal con Galicia.

A formación profesional completa esta oferta con programas específicos que combinan formación no país de orixe e en Galicia; a FP Dual facilita a transición ao mercado laboral e a conexión co tecido produtivo.

O investimento destas liñas supera os 3 millóns de euros: 2,55 millóns nas bolsas de mestrado e preto dun millón nas iniciativas de formación profesional.

5. O EMPREGO, CHAVE PARA O RETORNO

O emprego é determinante para converter a vontade de regresar nun proxecto estable. O reto é conectar o talento galego no exterior coas necesidades reais do mercado laboral de Galicia.

O Programa Retorna Cualifica Emprego responde a ese reto: cobre vacantes das empresas galegas e ofrece ás persoas do exterior unha vía de regreso ligada a unha oportunidade profesional concreta.

O programa, que integra captación, cualificación e inserción laboral e permite retornar cun contrato, maioritariamente indefinido, xa posibilitou o retorno con emprego de 400 galegos e galegas.

Conta con máis de 3.000 persoas inscritas, máis de 2.300 contactadas e preto dun 70% de menores de 45 anos. Participan máis de 100 empresas galegas, con máis de 600 vacantes.

As feiras de emprego no exterior conectan directamente empresas e potenciais persoas retornadas. As celebradas en Bos Aires, Montevideo e Brasil reuniron, en conxunto, máis de 6.000 asistentes.

O portal de Retorna Cualifica Emprego rexistrou preto de 26.000 visitas, máis de 12.000 relacionadas directamente coas feiras de emprego.

Os resultados consolidan Retorna Cualifica Emprego como unha das pezas clave do modelo galego de retorno, ao conectar de maneira sistemática emprego e regreso.

A súa innovación reside en integrar difusión, cualificación e contratación, con formación personalizada, inserción laboral previa ao traslado e axudas para instalación e vivenda.

A futura edición da estratexia debe consolidalo como programa tractor do retorno laboral, ampliar sectores e itinerarios específicos e facer do emprego a principal porta de entrada a Galicia.

6. ACOMPAÑAMENTO PERMANENTE

Retornar implica un cambio vital profundo: deixar unha contorna coñecida e afrontar novos trámites, custos e procesos de adaptación.

Por iso, o regreso pode supoñer unha importante carga emocional e económica e require apoio durante todo o proceso.

Galicia creou un sistema especializado de asesoramento e acompañamento, concibido como xanela única desde a decisión de volver ata a integración en Galicia.

O acompañamento pode prolongarse meses ou anos. A súa utilidade quedou especialmente demostrada durante a pandemia, permitindo canalizar axudas e responder con rapidez.

As oficinas de retorno da Secretaría Xeral da Emigración ofrecen atención integral: asesoramento técnico e acompañamento personalizado nas dimensións sociais e emocionais do retorno.

O modelo combina atención previa, maioritariamente telemática, e seguimento tras a chegada mediante itinerarios individualizados nos ámbitos educativo, laboral e social.

O factor humano é esencial: empatía, proximidade e escoita permiten acompañar a ilusión e tamén a incerteza que poden acompañar o regreso.

A Oficina Móbil achega este servizo aos concellos e facilita a atención ás persoas retornadas que viven fóra dos grandes núcleos urbanos.

A experiencia aconsella converter esta rede nunha estrutura permanente, consolidando un Sistema Galego de Atención ao Retorno coa Oficina do Retorno como referencia estable da Xunta de Galicia.

O modelo debe combinar unha Oficina Galega do Retorno coordinadora e unha Oficina Móbil que garanta proximidade territorial con independencia do lugar de residencia.

A Oficina Móbil debe reforzar especialmente a colaboración cos concellos e a atención nas zonas rurais.

As oficinas da Coruña, Lugo, Ourense, Vigo e Santiago atenderon máis de 40.000 consultas durante a Estratexia. O Portal Retorna, desenvolvido con AMTEGA, superou as 181.000 visitas.

7. ESTRATEXIA GALICIA RETORNA 2023-26

De todo o exposto extráese, sen dúbida, a conclusión de que a dimensión real da Estratexia Galicia Retorna vai moito máis alá do que podería inferirse nunha primeira lectura. Oito anos despois da súa posta en funcionamento, o primeiro instrumento integral de España orientado ao fomento do retorno evidenciou a súa solidez e capacidade de resposta. A evolución do saldo migratorio nos últimos anos constitúe unha proba clara de que non estamos ante unha iniciativa provisional nin ante unha experiencia puntual. Pola contra, as políticas impulsadas desde Galicia teñen servido como soporte efectivo e continuado para milleiros de galegos e galegas que optaron por regresar e construír aquí o seu proxecto vital.

A Estratexia Galicia Retorna leva demostrando desde 2018 que o retorno é unha política estrutural e unha cuestión de país para Galicia. A evolución do saldo migratorio e os milleiros de persoas que cada ano regresan á comunidade avalan a súa continuidade.

Cada unha destas historias persoais constitúe o valor real desta estratexia, facendo dunha política pública unha realidade viva e adaptable.

Sobre esa experiencia aprobouse en decembro de 2022 a Estratexia Galicia Retorna 2023–2026, reforzando recursos, innovación e implicación transversal da Xunta de Galicia.

a. Análise da situación

A cidadanía galega no exterior presenta unha tendencia dual: aumenta o total de residentes pola incorporación da descendencia, mentres diminúe progresivamente o número de persoas nadas en Galicia que permanecen fóra.

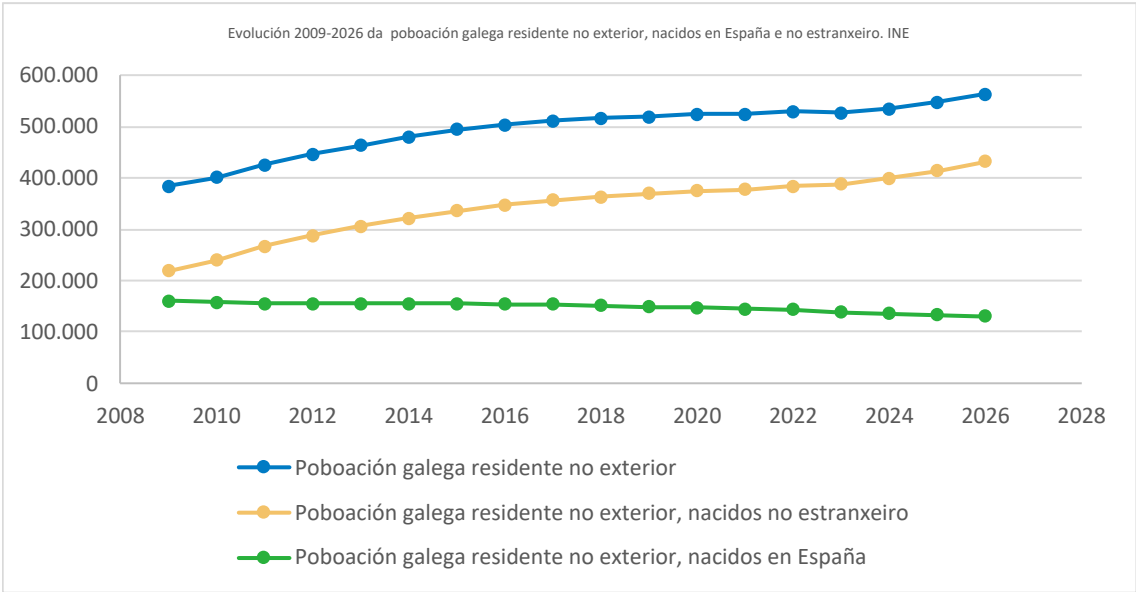
Segundo o PERE a 1 de xaneiro de 2026, Galicia conta con 563.303 residentes no exterior, fronte a 527.449 en 2023. Do total, 133.356 naceron en España, o 23,7%.

As persoas nadas fóra de Galicia representan xa o 76,3% da colectividade, fronte ao 73,6% de

2023, confirmando o crecente peso da descendencia e o carácter interxeracional da diáspora. A presenza concéntrase especialmente en América Latina —Arxentina, Brasil, Cuba, Uruguai e Venezuela— e, en Europa, destaca Suíza.

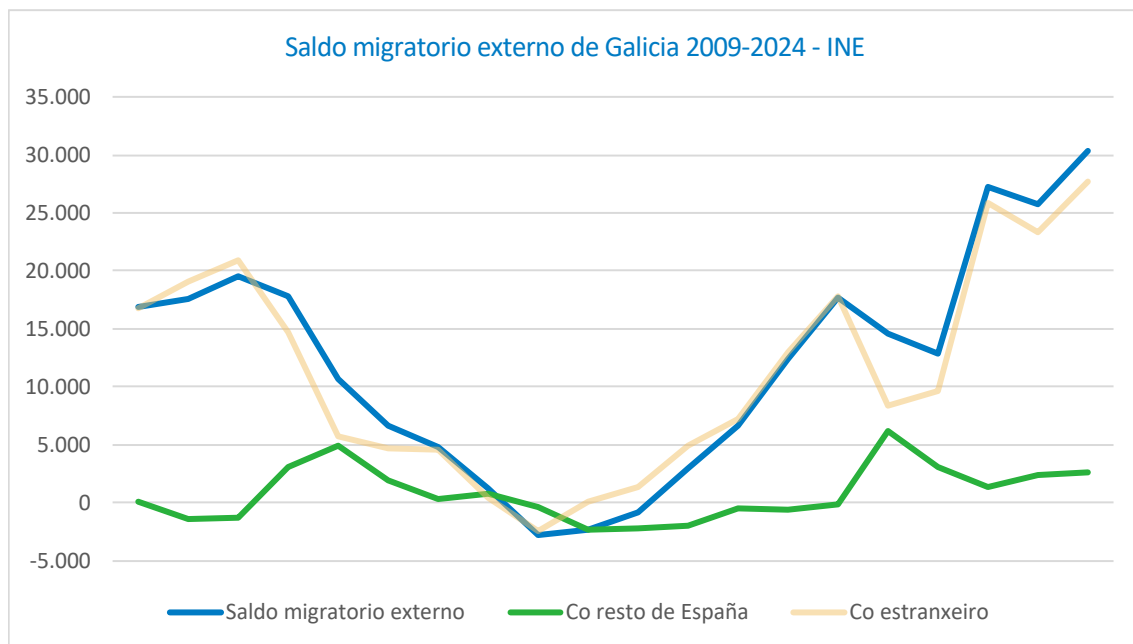
Evolución 2009-2026 da poboación galega residente no exterior, persoas nadas en España e no estranxeiro. INE

Estrutura por idades da poboación galega residente no exterior. INE

	-16 ANOS	16 A 64 ANOS	65+ ANOS
NACIDOS/AS EN GALICIA	1.628	39.465	92.263
NACIDOS/AS NO ESTRANXEIRO	45.447	296.739	87.761
TOTAL	47.075	336.204	180.024

A cidadanía galega no exterior, nacida en Galicia ou descendente, é un activo estratéxico: combina perfís novos e cualificados con persoas de ampla experiencia e forte vínculo coa terra, capaces de contribuír ao desenvolvemento económico, social e demográfico.

b. O retorno, chave ante o reto demográfico

Así, o retorno aséntase sobre tres grandes eixes estratéxicos: o xurídico, o demográfico e o da mellora da competitividade.

O eixo xurídico entende o retorno como unha cuestión de xustiza. O artigo 4.3 do Estatuto de Autonomía establece como principio reitor “o dereito dos galegos a vivir e traballar na súa propia terra”.

O eixo demográfico sitúa o retorno como resposta ao envellecemento e ao saldo vexetativo negativo, nun contexto europeo de baixa natalidade e maior esperanza de vida. A poboación galega, segundo o INE, entre os colectivos emigrantes con maior propensión ao retorno.

O eixo da competitividade vincula retorno e modernización do tecido produtivo: atraer talento e perfís cualificados reforza o emprego, o autoemprego e a innovación.

En conxunto, os tres eixes —xurídico, demográfico e competitivo— converten o retorno nunha ferramenta de equilibrio poboacional, dinamismo económico e cohesión social.

c. Metas e liñas de actuación

A Estratexia Galicia Retorna 2023–2026, aprobada o 15 de decembro de 2022, reúne cen medidas e fixa os seguintes obxectivos:

- Facilitar o regreso de máis de 30.000 galegos e galegas.
- Conseguir que o 60 % das persoas retornadas —18.000— teñan menos de 45 anos, contribuíndo así ao rexuvenecemento da poboación.
- Destinar máis de 50 millóns de euros a medidas específicas vinculadas á recuperación demográfica.
- Mobilizar arredor de 400 millóns de euros adicionais en medidas transversais, incluíndo incentivos dirixidos ao conxunto das persoas retornadas.

Estes obxectivos complétanse con catro metas de acción pública:

- Atraer a colectividade galega residente no exterior, tanto emigrantes como descendentes.
- Garantir unha cobertura integral das súas necesidades básicas.
- Facilitar a súa integración nos ámbitos educativo e laboral.
- Desenvolver e aplicar todas as medidas ao alcance do Goberno galego para afrontar o reto demográfico desde o propio proceso de retorno.

Para acadalos, a Estratexia articula as seguintes liñas de actuación:

- Informar, asesorar e acompañar as persoas galegas retornadas desde o momento da súa chegada.
- Reforzar o apoio integral ás familias, favorecendo unha integración plena no menor tempo posible.
- Impulsar o retorno familiar mediante políticas de apoio á natalidade, á conciliación e á continuidade educativa da mocidade.
- Facilitar a capacitación profesional das persoas retornadas, promovendo a súa formación e inserción no mercado laboral.
- Fomentar o autoemprego e a creación de pequenas e medianas empresas, especialmente no ámbito rural.
- Atraer e reter talento procedente do exterior, reforzando a competitividade do tecido produtivo galego.
- Promover o retorno do empresariado e do investimento, ofrecendo oportunidades na Galicia territorial.

d. Áreas e medidas

As preto de cen medidas organízanse en catro ámbitos: asesoramento, social, educativo e laboral, sendo este último o que concentra máis iniciativas.

O reforzo orzamentario é notable: as medidas específicas de retorno pasan de 15 a 50 millóns de euros e, coas actuacións transversais, o investimento global sitúase arredor de 450 millóns. Retorna Cualifica Emprego é unha das medidas centrais. Cun investimento de 4 millóns de euros, prevé facilitar o retorno de máis de 400 profesionais cun contrato laboral, maioritariamente indefinido, e acompañamento integral.

Os resultados confirman a súa boa acollida e eficacia, xunto con programas consolidados como as Bolsas BEME para atraer talento novo.

O emprego concentra arredor de 270 millóns de euros e case corenta medidas de cualificación, inserción laboral e emprendemento, partindo dunha premisa: o emprego fixa poboación.

Complétanse con apoios á contratación, creación de empresas, emprendemento rural, economía social, autoemprego feminino e iniciativas de base tecnolóxica.

A vivenda é outro factor decisivo: emprego, formación e acompañamento non abundan se non existen solucións habitacionais que permitan consolidar un proxecto de vida.

A medida integra emprego e vivenda para facilitar un asentamento efectivo e sostible desde a chegada.

No ámbito social mantéñense medidas consolidadas como as axudas extraordinarias ás persoas retornadas e o reforzo ás familias con menores, especialmente no rural.

Tamén é esencial garantir o acceso ás políticas de natalidade, conciliación e inclusión social desde o primeiro momento.

No ámbito educativo facilítase a incorporación ao sistema, o acceso a bolsas e a escolarización dos e das menores. Retorna Talento FP e BEME reforzan esta liña.

A homologación de títulos estranxeiros segue sendo un obstáculo. Ao depender do Estado, a Xunta de Galicia reclama simplificar e acelerar os procedementos para facilitar a integración laboral e aproveitar o capital humano retornado.

O asesoramento completa o modelo cunha atención cada vez máis especializada e adaptada ás necesidades das persoas galegas no exterior.

8. CONCLUSIÓNS

A próxima edición da Estratexia Galicia Retorna debe representar unha segunda xeración de políticas: evolucionar cara a un modelo estrutural de atracción, acollida, integración e permanencia de poboación e talento vinculado á Galicia exterior.

Esta orientación sustentárase sobre catro piares estruturais:

- Emprego e cualificación, con Retorna Cualifica Emprego como programa tractor do retorno laboral.
- Vivenda e asentamento territorial, incorporando novas liñas de rehabilitación e mobilización de vivenda para persoas traballadoras, retornadas e cun proxecto laboral en Galicia.
- Acompañamento permanente, mediante a consolidación da Oficina do Retorno como estrutura pública estable de referencia.
- Proximidade territorial, a través da Oficina Móbil de Retorno e da colaboración cos concellos.

Deste xeito, a estratexia deberá incorporar, ademais, os seguintes principios transversais:

- Perspectiva demográfica.
- Igualdade de oportunidades.
- Cohesión territorial.
- Dixitalización.
- Sustentabilidade.
- Avaliación continua baseada en resultados.
- Coordinación interdepartamental.

E, sobre esta base, fixar como obxectivos estratéxicos:

- I. Consolidar o retorno laboral como principal vía de incorporación de poboación.
- II. Continuar traballando nas distintas vías para facilitar o acceso á vivenda das persoas retornadas cun proxecto laboral.
- III. Transformar a Oficina Integral de Retorno nunha estrutura pública permanente de referencia.
- IV. Reforzar o establecemento no medio rural mediante programas conxuntos de emprego e vivenda.
- V. Situar o retorno como unha política estrutural de país, integrada na estratexia demográfica de Galicia.
- VI. Impulsar polos de emprendemento vinculados ao territorio, que conecten o talento retornado coas oportunidades e recursos locais.

A Estratexia Galicia Retorna naceu de decisións ambiciosas e do apoio das entidades galegas do exterior. O seu carácter vivo, adaptado ás necesidades das persoas que queren volver, é unha das súas principais fortalezas.

Os obxectivos cuantificables e a avaliación dos resultados expresan o compromiso do Goberno galego por ampliar as oportunidades de regreso.

Galicia converteuse en pioneira nas políticas de retorno e reforzou ese compromiso con novas estratexias e medidas.

Agora corresponde facer balance, mellorar o necesario e aproveitar a experiencia acumulada para seguir facendo de Galicia unha terra de oportunidades para regresar e construír aquí unha nova etapa vital.

Modificación da normativa en materia de retorno

A experiencia acumulada desde a posta en marcha da Estratexia Galicia Retorna evidencia tamén a conveniencia de **actualizar o marco normativo galego en materia de retorno**, que na actualidade se centra fundamentalmente en definir a condición de persoa retornada e establecer un marco xeral de apoio. A evolución das políticas desenvolvidas nos últimos anos —coa incorporación de instrumentos como **Retorna Cualifica Emprego, as políticas de captación de talento, as novas medidas vinculadas á vivenda ou a consolidación da Oficina Integral de Asesoramento e Seguimento ao Retorno**— aconsella avanzar cara a unha regulación máis ambiciosa e adaptada á realidade actual.

Unha eventual modificación lexislativa permitiría **dar carácter estrutural a estas políticas, reforzar a coordinación entre emprego, vivenda, formación e acompañamento e consolidar o retorno como unha ferramenta estable para afrontar os retos demográficos e laborais de Galicia**, garantindo ao mesmo tempo unha atención integral ás persoas que deciden establecer o seu proxecto de vida na Comunidade.